

A Magyar Nemzet megkérdezte:

Mit üzennek az 1956-os munkástanácsok?

Szerdai számunkban közöltük, hogy a *Társadalmi Önkormányzati Mozgalom* „Mit üzennek az 1956-os munkástanácsok?” címmel országos önkormányzati tanácskozást rendez október 24-én délután 5 órai kezdettel az újpesti Ady Endre Művelődési Központban. Földesi Józseftől, a mozgalom szervezőbizottságának tagjától kérdeztük meg: mi a tartalma ennek az *üzenetnek*, és miért fontos ez napjainkban?

— Magyarország egy többesélyes történelmi fordulóponthoz érkezett. A lehetőségek egyike, szerintem legjobbika a népi indítású önkormányzati szerveződés, mint olyan fejlődési út, amely az elmúlt két évszázad nagy történelmi fordulópontjain majd mindig megjelent, de később a népellenes, bürokratikus apparátusok rendre elfojtották.

— *Gondolhatunk 1956-ra is!*

— Igen. Az öngazgatás, a munkástanácsok létrehozásának gondolata már hónapokkal október 23-a előtt felbukkant. Október 26-ára a gyárak többsége már a munkástanácsok kezében volt. Megalakulásukkal párhuzamosan létrejöttek a munkástanácsok területi, városi szervezetei is, míg nem október 31-én összeült a *munkástanácsok országos parlamentje*. A munkástanácsoknak, s a velük együttműködő paraszttanácsoknak, nemzeti-forradalmi értelmiségi bizottságoknak meghatározó szerepük volt abban, hogy a népfelkelésből *forradalom* lett, s hogy lerakták egy új társadalom, a demokratikus szocializmus alapjait.

— *Mit értettek akkor ez alatt?*

— Sokat, nagyon sokat. Mindenekelőtt nemzeti függetlenséget, parlamenti demokráciát, többpártrendszerrel, szabad választásokat, független szakszervezetet, a szólás, a gyülekezés, a sajtó szabadságát, fejlett piacgazdaságot, plurális tulajdonviszonyokat, a túlcentralizált nagyvállalati szervezet megbontását...

— *Ez inkább a polgári demokráciára hasonlít...*

— Csakhogy mindez ráépült volna egy erős, alulról kezdeményezett munkahelyi és lakóterületi önkormányzatra. A lakosság és a dolgozók közvetlen részvételére az őket érintő ügyek intézésében. Ebben a rendszerben — ahogyan az országos munkásparlament ki is mondta — az üzem valóban a munkásoké, a vállalat legfőbb irányító szerve a demokratikusan választott tanács, amely nyilvános pályázat útján nevezi ki az igazgatót és dönt sok más fontos kérdésben is.

— *Nem gondolja, hogy mindezt túlhaladta az idő?*

— Nem. A munkás-dolgozó, lakóterületi önkormányzat egyre inkább felbukkan némely reform-közgazdász írásaiban is, ott van a pártok programjaiban. De ami a legfontosabb: maguk a dolgozók is újra felismerik a jelentőségét. Erősödik azok hangja, akik szerint a termelési eszközök leghatékonyabb működtetése — a jelenlegi állami vállalatoknál — úgy garantálható, ha a cég a dolgozók tulajdonába kerül. De a tőke és vegyes tulajdonú vállalatoknál is előnyös, sőt elkerülhetetlen a dolgozó beleszólás, a munkahelyi önkormányzat. Mint ahogyan a termelőszövetkezetek és a lakóközösségek is csak demokratikusan választott önkormányzati szervek révén javíthatnak a jelenlegi siralmas helyzetükön.

— *Kiket szeretnének különösen ott látni a 24-i tanácskozásukon?*

— A munkástanácsok egykori tagjait. És azokat, akik máris megtették az első lépéseket ebbe az irányba. Gondolok például a pécsi bányászokra, a herendi, a péti, a dunaújvárosi, a nyíregyházi munkástanácsok tagjaira, a jogaikért harcoló rákospalotai téesztagokra, s másokra, mindenkire.

—hg—